

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»**

Кафедра менеджменту та економіки

УЗГОДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту «Європейська школа
бізнесу»

О. Чатченко
" 14 " 2021 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри менеджменту
та економіки

Ю. Ремига
" 14 " 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь вищої освіти: бакалавр
Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Київ – 2021

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Приватний заклад вищої освіти «Міжнародний європейський університет».

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

завідувач кафедри менеджменту та економіки,
кандидат економічних наук, доцент

Ю. Ремига

доцент кафедри менеджменту та економіки,
кандидат економічних наук

О. Кузьменко

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні
кафедри менеджменту та економіки,
протокол № 1 від «12» 01 2021 р.

Завідувач кафедри менеджменту та економіки Ю. Ремига

Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Економічний аналіз» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дана навчальна дисципліна є організацією та методологією аналізу господарської діяльності підприємств, суб'єктів обліку і аудиту. Проблеми аналізу розглядаються з позицій ринкових економічних відносин. Знання, здобуті під час вивчення дисципліни "Економічний аналіз", допоможуть майбутньому фахівцю правильно оцінити стан об'єкта обліку і аудиту та стратегію його розвитку, визначити ефективність використання фінансових, трудових та матеріальних ресурсів, аналітичним шляхом встановити недоліки та вказати способи їх усунення.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»	<u>Нормативна</u>	
Розділів – 2	Спеціальність: 073 «Менеджмент»	Рік підготовки	
Змістових розділів – 3		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		4-й	4-й
		Лекції	
		32 год.	8 год.
Практичні			
24 год.		4 год.	
Тижневе навантаження: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: Перший (бакалаврський) рівень	Самостійна робота	
		64 год.	108 год.
		Вид контролю:	
		<u>іспит</u>	<u>іспит</u>

Предметом вивчення навчальної дисципліни є процеси управління підприємствами, які пов'язані із здійсненням внутрішньогосподарського обліку з метою оптимізації фінансових потоків.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Економічний аналіз» базується на знаннях таких дисциплін, як «Економічне планування та прогнозування», «Менеджмент», «Контролінг» та взаємопов'язана з дисциплінами «Аналіз господарської діяльності підприємств», «Логістика», «Організація підприємницької діяльності», «Операційний менеджмент», «Вища та прикладна математика».

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** дисципліни є вивчення теоретичних основ, організації і методики проведення економічного аналізу; формування у аспірантів вміння давати об'єктивну оцінку фінансово-господарській діяльності, діагностувати основні проблеми її розвитку, виявляти напрямки вдосконалення та обґрунтовувати управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності функціонування; оволодіння науковим підходом до вибору оптимальних варіантів управління.

1.2. Основними **завданнями** є:

- засвоєння теоретичних питань, що стосуються сутності, значення економічного аналізу в управлінні, його видів, змісту і завдань;
- вивчення інформаційного забезпечення, організації та методології економічного аналізу;
- сутності і сфери застосування основних його прийомів в менеджменті оволодіння об'єктивною оцінкою господарської діяльності підприємства;
- вироблення навиків щодо виявлення тенденцій зміни показників, з'ясування їх причин, а також прогнозування можливих наслідків.
- застосування методик аналізу, здійснення економічної інтерпретації одержаних результатів та формулювання належних висновків;
- вміння оформляти результати аналізу, обґрунтовувати управлінські рішення, обирати оптимальні їх варіанти та здійснювати контроль за впровадженням.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.
Загальні компетентності	ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння / навички	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
1.	здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.	концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації збір, інтерпретація та застосування даних; спілкування з професійних питань, у т.ч. іноземною мовою, усно та письмово	управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії
Загальні компетентності					
2.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.	концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації збір, інтерпретація та застосування даних; спілкування з професійних питань, у т.ч. іноземною мовою, усно та письмово	управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп;

					здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
3.	Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. Здатність визначити перспективи розвитку організації.	концептуальні наукові та практичні знання, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності та/або навчання	поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання	донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації збір, інтерпретація та застосування даних; спілкування з професійних питань, у т.ч. іноземною мовою, усно та письмово	управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; організація та керівництво професійним розвитком осіб та груп; здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Програмні результати навчання	<p>ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.</p> <p>ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.</p> <p>ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p> <p>ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.</p> <p>ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.</p>
--------------------------------------	--

Результати навчання:

Після опанування дисципліни студент повинен

знати:

- базові уявлення про зміст і завдання економічного аналізу;
- об'єкти та суб'єкти економічного аналізу;
- розуміння причинно наслідкових зв'язків між економічними явищами та показниками які їх відображають;
- роль економічного аналізу у системі управління підприємством;
- методика, методи та прийоми економічного аналізу;
- інформаційну базу аналізу;
- організацію та етапи проведення аналізу.

уміти:

- використовувати різні методи економічного аналізу;
- забезпечувати порівняння показників господарської діяльності;
- здійснювати аналіз господарської діяльності окремих підрозділів підприємства;
- обирати показники й напрямки аналізу з точки зору їх наступності з узагальнюючими показниками щодо підприємства в цілому;
- здійснювати планування, виконання і контроль аналітичних робіт на підприємстві;
- оцінювати попит на продукцію підприємства; аналізувати забезпеченість підприємства трудовими ресурсами;
- аналізувати склад, структуру та технічний стан основних фондів; аналізувати витрати виробництва за статтями калькуляції та за економічними елементами;
- обґрунтовувати основні напрямки використання прибутку з точки зору технічного розвитку виробництва, соціальних показників.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Економічний аналіз» відводиться 120 години 4 кредити ЄКТС.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу

Економічний аналіз як сфера економічної науки. Основні етапи розвитку економічного аналізу. Його роль в управлінні господарством та підвищенні ефективності виробництва. Економічний аналіз в умовах ринкової економіки. Господарська діяльність як предмет економічного аналізу. Об'єкти та суб'єкти аналізу. Зміст аналізу. Умови, які сприяють розвитку аналізу на підприємствах.

Використання в економічному аналізі системи коефіцієнтів. Основні категорії економічного аналізу. Ресурси, фактори, резерви виробництва, їх класифікація. Задачі економічного аналізу. Оцінка результатів господарської діяльності. Сприяння управлінню та контролю виробництва. Пошук і виявлення резервів, заходи для їх реалізації з метою підвищення ефективності виробництва. Тема 2. Метод та методичні прийоми економічного аналізу.

Тема 2. Метод та методичні прийоми економічного аналізу.

Визначення методу. Класифікація методів. Метод економічного аналізу. Аналітичний метод і принципи аналітичного дослідження. Деталізація звітних показників. Елімінування як метод розрахунку впливу чинників. Способи елімінування: ланцюгових підстановок, абсолютних й відносних різниць і перерахунків. Порівняння, його застосування в аналізі. Види порівнянь. Вимоги до забезпечення порівняльності даних. Прийоми нейтралізації цінового чиннику, обсяга виробництва, структури та асортименту та інше. Моделювання. Вид моделей. Використання моделювання в економічному аналізі. Балансові співставлення. Використання цього методу для перевірки узгодженості і достовірності звітних фактів. Використання балансових розрахунків для визначення розміру невідомих показників і чинників. Сальдовий прийом, можливості застосування його в аналізі. Статистичні методи, застосовувані в аналізі. Табличний метод. Особливості побудови аналітичної таблиці. Використання табличного методу в аналізі. Прийоми групувань і вибірки. Динамічні ряди. Обчислення середніх і відносних величин. Графічні методи. Економікоматематичні методи, застосовувані в економічному аналізі, їхня класифікація. Лінійне і динамічне програмування, теорія масового обслуговування, сітьові графіки, транспортна задача й ін. Особливості їхнього використання в аналізі господарської діяльності і сфери їхнього застосування. Соціологічні й інші методи, застосовувані в економічному аналізі. Анкетний метод дослідження. Опитування суб'єктів аналізу. Проведення експерименту.

Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення

Зміст і поняття інформації. Інформація як важливий ресурс сучасної ринкової економіки. Гласність і таємність інформації. Комерційна таємниця, її межі і значення для суб'єктів господарської діяльності. Організація і контроль потоків інформаційного забезпечення виробництва. Характеристика і класифікація найбільше важливих видів інформації на підприємстві. Система техніко-економічних показників як база економічного аналізу. Вимоги, яким повинна відповідати система обліку і звітності. Накопичення, обробка, систематизація, збереження і використання аналітичної інформації. Застосування ЕОМ в економічному аналізі. Розробка і класифікація аналітичних задач. Створення автоматизованого банку даних для розв'язання аналітичних задач. Перевірка достовірності джерел інформації, використовуваних в аналізі. Перевірка по зовнішніх прикметах (за формою) і по змісті. Методи перевірки якості звіту підприємства. Використання аудита

для перевірки якості бухгалтерських даних і звітів. Види та напрямки економічного аналізу. Оперативний аналіз. Перспективний аналіз. Техніко-економічний та фінансово-економічний аналіз. Міжзаводський, чи порівняльний аналіз. Функціонально-вартісний та системний аналіз. Місце економічного аналізу господарської діяльності у системі економічних наук. Його зв'язок з політичною економією, галузевими економіками, маркетингом, організацією виробництва й управління, фінансуванням, банківською справою, статистикою, бухгалтерським обліком, аудитом та інше.

Тема 4. Організація й етапи економічного аналізу.

Поняття і загальні методологічні принципи організації аналізу. Форми і методи організації аналітичної роботи. Особливості організації і проведення аналізу з боку статистичних, фінансово-кредитних і керівних організацій. Планування, виконання і контроль окремих робіт і аналізу в цілому. Залучення, узгодження дій і заохочення виконавців аналізу. Основні етапи і послідовність проведення аналізу господарської діяльності. Принципи упорядкування програм аналізу. Добірка, перевірка й аналітична обробка економічної інформації. Узагальнення, оцінка і письмове оформлення результатів аналізу. Формування пропозицій за результатами аналізу і контроль за їхньою реалізацією.

Тема 5 Аналіз зовнішньоекономічної діяльності.

Аналіз впливу акціонерів-нерезидентів на діяльність підприємства. Вплив окремого акціонера на діяльність підприємства. Формування та поповнення статутного капіталу підприємства. Аналіз використання експортних виробничих контрактів та торговельних угод. Фактори, які впливають на обсяги реалізації експортної продукції. Вплив ціни та номенклатури експортної продукції на обсяги її реалізації. Аналіз залежності виробництва від іноземних постачальників. Визначення залежності виробництва від іноземних постачальників сировини, матеріалів, комплектуючих. Аналіз руху інвалютних грошових коштів. Джерела аналізу. Необхідність проведення аналізу руху інвалютних грошей. Обмеження руху інвалютних коштів. Розрахунок коефіцієнта покриття інвалютних зобов'язань підприємства.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2 ТЕХНОЛОГІЯ ТЕХНІКОЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 6. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.

Значення і задачі аналізу виробництва продукції, робіт і послуг. Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Система показників продукції й обсягу виробництва. Чинники виробництва продукції. Інформаційна база аналізу. Аналіз обсягу виробництва продукції в натуральному і вартісному вираженні. Оцінка динаміки обсягу виробництва продукції. Вимірники, застосовувані для обчислення показників динаміки. Аналіз впливу

екстенсивних і інтенсивних чинників на динаміку показників, методика їхнього розрахунку. Аналіз асортименту і структури випуску продукції. Комплексний аналіз впливу асортименту і структурних зсувів на економічні показники роботи підприємства. Методика розрахунку впливу цього чинника на обсяг виробництва й ін. показники підприємства. Аналіз якості продукції і робіт. Показники якості. Сортність і методика її аналізу. Аналіз впливу зміни якості на економічні показники роботи підприємства. Аналіз виробничого браку підприємства. Аналіз комплектності і ритмічності роботи підприємства. Оцінка резервів збільшення випуску продукції.

Тема 7. Аналіз попиту, стану ринку й обсягу реалізації продукції (послуг) підприємства.

Значення і задачі вивчення й оцінки попиту на продукцію і послуги підприємства, а також ємкості ринку для обґрунтування плану виробництва і реалізації продукції. Загальна схема і послідовність проведення аналізу. Система показників і чинники, що визначають рівень попиту на продукцію і послуги. Вивчення функцій кривих попиту, його цінової еластичності для прийняття управлінських рішень. Оцінка обсягів і динаміки реалізації продукції і послуг. Аналіз виконання договірних зобов'язань з постачання: обсяг, терміни, асортимент, якість. Характеристика взаємозв'язків показників випуску, відвантаження і реалізації продукції. Аналіз і оцінка збуту окремих товарів. Аналіз виручки від експорту і чинників її зміни. Аналіз виконання зобов'язань по зовнішньоекономічній діяльності підприємства. Оцінка загальних обсягів експортних постачань. Оцінка по асортименті, по окремих покупцях, по групах країн, по видах постачань і формам розрахунків. Оцінка конкурентноздатності підприємства на зовнішніх ринках і ефективності експортних операцій. Зміст і реалізація підсумкового аналізу виручки від реалізації продукції і послуг. Підрахунок резервів збільшення реалізації продукції.

Тема 8. Аналіз виробничих ресурсів і організаційно-технічного рівня підприємства.

Значення і задачі аналізу. Загальна схема аналізу. Джерела інформації. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами. Аналіз ефективності використання й освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання робочої сили. Аналіз використання робочого часу. Показники й аналіз динаміки продуктивності праці. Аналіз впливу трудових і організаційнотехнічних чинників на динаміку продуктивності праці. Аналіз трудомісткості продукції. Аналіз резервів продуктивності праці і випуску товарної продукції за рахунок кращого використання трудових ресурсів. Аналіз показників складу, структури і технічного стану основних фондів. Показники забезпеченості підприємства устаткуванням, виробничими площами й іншими основними фондами. Оцінка динаміки відновлення і модернізації основних фондів, фондоозброєності праці. Оцінка інвестиційної активності підприємства. Аналіз використання основних фондів. Класифікація

показників використання основних фондів. Аналіз фондівіддачі і чинників її зміни. Аналіз ефективності використання й освоєння виробничих потужностей. Аналіз використання виробничого устаткування. Методика визначення і розрахунку резервів збільшення випуску продукції. Аналіз забезпеченості підприємства матеріальними ресурсами й ефективності їхнього використання. Аналіз потреби підприємства в матеріальних ресурсах і рівня виробничих запасів. Чинники, що впливають на рівень складських запасів підприємства. Аналіз показників використання матеріальних ресурсів і оцінка динаміки матеріалоемності продукції. Аналіз чинників зміни і виявлення резервів зниження матеріалоемності продукції і підвищення ефективності виробництва. Значення і задачі аналізу організаційно-технічного рівня (ОТР) підприємства. Загальна схема аналізу і показники ОТР. Оцінка динаміки показників рівня техніки, технології, організації виробництва, праці і управління. Зміст і методи аналізу прогнозів щодо удосконалення ОТР підприємства відповідно до прийнятої стратегії маркетингу.

Тема 9. Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції.

Значення, задачі і система інформаційного забезпечення аналізу витрат на підприємстві. Класифікація видів витрат і об'єктів аналізу. Система показників рівня витрат і собівартості продукції. Загальна схема формування витрат підприємства і їхнього аналізу. Напрямки аналізу витрат на підприємстві по їхніх елементах і статтям калькуляції, по залежності від обсягу виробництва і збуту продукції, по місцях виникнення витрат, по об'єктах калькуляції. Аналіз собівартості продукції по статтях витрат. Аналіз матеріальних витрат. Аналіз витрат на заробітну плату і використання фонду оплати праці. Аналіз середньої заробітної плати. Непродуктивні виплати з фонду заробітної плати. Аналіз комплексних статей витрат: витрати на зміст і експлуатацію устаткування, цехові, загальногосподарські, позавиробничі. Аналіз собівартості окремих виробів. Чинники формування собівартості виробів і методи їхнього аналізу. Аналіз інших статей собівартості продукції. Зміст і методи оперативного аналізу витрат на виробництво і збут продукції. Вибір показників оперативного аналізу і контролю витрат підприємства. Методи виявлення, оцінка і систематизація причин відхилень витрат від плану. Підрахунок і розробка заходів щодо реалізації виявлених резервів собівартості.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 3 АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ

Тема 10. Аналіз фінансових результатів і рентабельності.

Значення, задачі й інформаційне забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Місце прибутку в системі узагальнюючих вартісних показників, його значення в оцінці і стимулюванні економічної ефективності роботи підприємства. Балансовий прибуток і його

складові. Вплив окремих груп фінансових результатів на розмір балансового прибутку. Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг). Аналіз чинників зміни прибутку від реалізації. Аналіз не планованих прибутків і збитків. Оцінка упущених можливостей збільшення прибутку і причин цього. Аналіз розподілу прибутку. Визначення суми чистого прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства. Чинники, що впливають на розмір чистого прибутку: їхня класифікація на залежні і незалежні від діяльності підприємства. Аналіз і обґрунтування доцільності основних напрямків використання прибутку. Аналіз показників рентабельності: загальна рентабельність виробництва, реалізованої продукції, окремих виробів. Чинники зміни рентабельності, резерви росту.

Тема 11. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів.

Аналіз чисельності, складу та руху робочої сили. Аналіз використання фонду робочого часу. Аналіз продуктивності праці. Аналіз матеріальних ресурсів. Програма та методика аналізу матеріальних ресурсів. Аналіз обґрунтованості та ефективності формування портфеля договорів та поставок матеріальних ресурсів. Аналіз ефективності використання матеріальних ресурсів. Аналіз можливостей мобілізації виявлених резервів підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий розділ 1. Теоретико-концептуальні основи та організація економічного аналізу												
Тема 1. Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	8	2	2	-	-	4	12	2	-	-	-	10
Тема 2. Метод та методичні прийоми економічного аналізу.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 3. Види аналізу та його інформаційне забезпечення	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 4. Організація й етапи економічного аналізу.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 5. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності.	10	2	2	-	-	6	14	2	2	-	-	10
Разом за змістовим розділом 1	48	10	10	-	-	28	56	4	2	-	-	50
Змістовий розділ 2. Технологія техніко-економічного аналізу діяльності підприємства.												
Тема 6. Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 7. Аналіз попиту, стану ринку й обсягу	12	4	2	-	-	6	12	2	-	-	-	10

реалізації продукції (послуг) підприємства.												
Тема 8. Аналіз виробничих ресурсів і організаційно-технічного рівня підприємства.	12	4	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 9. Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції.	12	4	2	-	-	6	12	-	2	-	-	10
Разом за змістовим розділом 2	46	14	8	-	-	24	44	2	2	-	-	40
Змістовий розділ 3. Аналіз ефективності використання виробничих ресурсів.												
Тема 10. Аналіз фінансових результатів і рентабельності.	12	4	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 11. Аналіз ефективності використання трудових ресурсів.	14	4	4	-	-	6	10	2	-	-	-	8
Разом за змістовим розділом 3	26	8	6	-	-	12	20	2	-	-	-	18
Усього годин	120	32	24	-	-	64	120	8	4	-	-	108

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	2
2.	Метод та методичні прийоми економічного аналізу	2
3.	Види аналізу та його інформаційне забезпечення	2
4.	Організація й етапи економічного аналізу.	2
5.	Аналіз зовнішньоекономічної діяльності.	2
6.	Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.	2
7.	Аналіз попиту, стану ринку й обсягу реалізації продукції (послуг) підприємства	4
8.	Аналіз виробничих ресурсів і організаційно-технічного рівня підприємства.	4
9.	Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції.	4
10.	Аналіз фінансових результатів і рентабельності.	4
11.	Аналіз ефективності використання трудових ресурсів.	4
Разом:		32

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни семінарські заняття не передбачені.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	2
2.	Метод та методичні прийоми економічного аналізу	2
3.	Види аналізу та його інформаційне забезпечення	2

4.	Організація й етапи економічного аналізу.	2
5.	Аналіз зовнішньоекономічної діяльності.	2
6.	Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.	2
7.	Аналіз попиту, стану ринку й обсягу реалізації продукції (послуг) підприємства	2
8.	Аналіз виробничих ресурсів і організаційно-технічного рівня підприємства.	2
9.	Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції.	2
10.	Аналіз фінансових результатів і рентабельності.	2
11.	Аналіз ефективності використання трудових ресурсів.	4
Разом:		24

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, об'єкт і завдання економічного аналізу	4
2.	Метод та методичні прийоми економічного аналізу	6
3.	Види аналізу та його інформаційне забезпечення	6
4.	Організація й етапи економічного аналізу.	6
5.	Аналіз зовнішньоекономічної діяльності.	6
6.	Аналіз виробництва продукції, робіт і послуг.	6
7.	Аналіз попиту, стану ринку й обсягу реалізації продукції (послуг) підприємства	6
8.	Аналіз виробничих ресурсів і організаційно-технічного рівня підприємства.	6
9.	Аналіз витрат на виробництво і реалізацію продукції.	6
10.	Аналіз фінансових результатів і рентабельності.	6
11.	Аналіз ефективності використання трудових ресурсів.	6
Разом:		64

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Завдання 1. Написати реферат за тематикою:

- Характеристика економічного аналізу методу.
- Складові елементи економічного аналізу.
- Зв'язок економічного аналізу з іншими науковими дисциплінами.
- Види оформлення результатів економічного аналізу.
- Основні принципи прийому порівняння як одного з головних методів пізнання сутності економічних явищ і процесів.
- Взаємозв'язок між видами економічного аналізу та його організацією.
- Особливості організації аналітичної роботи на макро- і мікрорівнях.

Завдання 2. Оформити доповідь із презентацією до написаного реферату.

Завдання 3. Написати рецензію до власного реферату.

10. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійне вивчення та розкриття тем:

Тема 1. Інформаційна база економічного аналізу.

Тема 2. Аналіз доходів і витрат підприємства.

Тема 3. Аналіз рентабельності підприємства.

Тема 4. Аналіз активів підприємства.

Тема 5. Аналіз власного капіталу.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи навчання за джерелом знань:

- словесні: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція, інструктаж, виготовлення таблиць, графіків, опорних конспектів тощо.
- наочні: демонстрація, ілюстрація, спостереження.
- практичні: практична робота, вправа.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання:

- аналітичний;
- методи синтезу;
- продуктивний метод .

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів:

- проблемний;
- частково-пошуковий (евристичний);
- дослідницький;
- репродуктивний;
- пояснювально-демонстративний.

4. Активні методи навчання – мозкова атака, рішення кросвордів, конкурси, диспути, круглі столи, ділові ігри, тренінги, використання проблемних ситуацій, екскурсії, групові дослідження, самооцінка знань, імітаційні методи навчання, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання – використання мультимедійних технологій, електронних таблиць, case-study, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація). використання мультимедійних технологій, електронних таблиць, case-study, діалогове навчання, співробітництво студентів (кооперація).

6. Персоналізоване навчання “Roundtable” (Колективна гра на вирішення спільної проблеми). Scientific debate (Навчальна суперечка-діалог, в якій аспіранти – представники різних напрямлень, відстоюють свою думку, протилежну іншим). “Brainstorm” (Гра, розвиваюча критичне мислення) Judicial sitting (Гра з розподіленням ролей та пошуком конструктивних відповідей). Training (форма навчання із застосуванням різних форм роботи з невеликою групою для вдосконалення навичок в процесі моделювання ситуацій, які наближені до реальності), Debriefing (Аналіз та обговорення результатів попередньої роботи; структурування набутого досвіду; Визначення та оцінювання власних досягнень та поразок педагогом і учнями; планування подальшої діяльності. Six Thinking Hats за методом Едварда де Боно (систематизація мислення).

12. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Відповідно до плану вивчення дисципліни «Економічний аналіз» передбачається проведення поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль передбачає проведення опитування під час практичних занять;
- контроль виконання ІНЗ та інших видів робіт;
- підсумковий контроль реалізується у вигляді іспиту.

Методи контролю:

1. Оцінювання знань студента під час практичних занять.
2. Виконання завдань для самостійної роботи.
3. Виконання ІНЗ.
4. Проведення проміжних тестів.
5. Проведення поточного контролю.
6. Проведення підсумкового іспиту.

13. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формою підсумкового контролю є іспит, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування, робота над практичним завданням та співбесіда.

14. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи з дисципліни здійснюється в балах відповідно до табл.14.1.

Розподіл балів оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни «Економічний аналіз»

Розділ I Поточне тестування та самостійна робота											Розділ II Підсумковий контроль	Всього
Змістовий розділ 1					Змістовий розділ 2				Змістовий розділ 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	100

*T1, T2, ..., T11 – теми занять

Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Поточне оцінювання знань студентів проводиться протягом семестру у наступних формах: усного опитування студентів на практичних заняттях та оцінки рівня їх знань; перевірки правильності розв'язання практичних задач; експрес-опитування (в усній чи письмовій формі).

Загальна оцінка знань студентів за поточним контролем

Результати поточного контролю знань студентів в цілому (за усіма формами робіт) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів.

Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше **36** балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі іспиту.

Критерії оцінювання знань під час іспиту

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на іспиті складає **40** балів (див. табл. 14.2).

Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з навчальної дисципліни «Економічний аналіз»

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка в балах за підсумкове оцінювання	Оцінка за національною шкалою
54-60	36-40	Відмінно
45-53	30-35	Добре
36-44	24-29	Задовільно
менше 36	менше 24	Незадовільно

Під час оцінювання відповіді на окреме питання додатково враховуються допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

– неохайне оформлення роботи (не загальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк, використання олівців замість чітких чорнил) (мінус **2** бали);

– неточності в назвах окремих економічних категорій та понять (мінус **4** бали).

Критерії оцінювання відповіді на теоретичні питання білету:

1. Повна відповідь на питання, яка оцінюється «**відмінно**», повинна відповідати таким вимогам:

- розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій,
- концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання.

2. Відповідь на питання оцінюється **«добре»**, якщо:

відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання) або, якщо:

при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені окремі помилки під час: використання цифрового матеріалу.

3. Відповідь на питання оцінюється **«задовільно»**, якщо:

- відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття чотирьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

- одночасно присутні чотири чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерій оцінки питання;

- висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визначеним при відсутності доказів супротивного аргументами, зазначеними у відповіді;

- характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, не зовсім правильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

З урахуванням вищевикладеного результати іспиту оцінюються в діапазоні від **0** до **40** балів для студентів. При цьому, якщо відповіді студента на екзамені оцінені менше ніж на 30%, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту та незадовільну загальну підсумкову оцінку.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспит.

Загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів**.

Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента (див. табл. 14.3).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- робоча навчальна програма дисципліни;
- плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
- тези лекцій з дисципліни;
- методичні рекомендації та розробки для викладача;
- методичні вказівки до практичних занять для студентів;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- тестові та контрольні завдання до практичних занять;
- перелік питань та завдань для поточного і проміжного контролю знань з дисципліни;
- перелік питань до іспиту, завдання для перевірки практичних навичок під час іспиту.

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**Основна (базова):**

1. Антонюк О.П. Економічний аналіз: посіб. / О.П.Антонюк - Київ: «ЛіраК», 2016. - 320 с.
2. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз: Практикум. Київ: «Ліра-К», 2016. - 296 с.
3. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник / [за заг. ред. І.В.Сіменко, Т.Д. Косової] – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 384 с.

4. Економічний аналіз: Навч. посібник. За ред. Волкової Н.А. / Н.А.Волкова, Р.М.Волчек, О.М.Гайдаєнко та ін. – Одеса: ОНЕУ, ротاپронт. – 2015. – 310 с.

Допоміжна:

1. Кривов'язюк І.В. Економічна діагностика. 2-ге вид. [текст]: навч. посіб. / І.В.Кривов'язюк. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 456 с.

2. Економічний аналіз: навчальний посібник / Б.Є.Грабовецький. – Вінниця: ВНТУ, 2013. – 85 с.

3. Міщук Г.Ю., Джигар Т.М., Шишкіна О.О. Економічний аналіз: навч. посібник. – Рівне: НУВГП, 2017. – 156 с.

4. Основи економічного аналізу: навч.-метод. посібник / В.М.Микитюк, Т.М.Паламарчук, О.П.Русак [та ін.]; за ред. В.М.Микитюка. – Житомир: Рута, 2018. – 440 с.

5. Черниш С.С. Економічний аналіз: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.

17. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. База Даних SCOPUS [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scopus.com>.

2. Веб-сайт “Академічна книгарня@онлайн” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.akbooks.com.ua/>.

3. Веб-сайт Бібліотеки Конгресу США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.loc.gov/>

4. Веб-сайт Британської бібліотеки (The British Library) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bl.uk/.

5. Веб-сайт Державної наукової установи “Книжкової палати України імені Івана Федорова” (Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrbook.net/>.

6. Веб-сайт Національної бібліотеки Франції (Bibliothèque Nationale de France (BNF)) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bnf.fr/.

7. Веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України (Київ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nplu.org/>.

8. Вища атестаційна комісія України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vak.org.ua/>.

9. Законодавча база Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.

10. Інформаційно-довідковий портал “Library.ru” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://book.uraic.ru/ssylki/biblioteki>.

11. Колекція посилань на кращі електронні бібліотеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lyapota.boom.ru/lib.htm>.

12. Міністерство освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/>.
13. Науково-практичний журнал “Наука та інновації” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://scinn.nas.gov.ua/>.
14. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
15. Освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/>.
16. Пошукова система GOOGLE АКАДЕМІЯ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scholar.google.com.ua/>.
17. Проект “Відкритий світ інформаційних технологій” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.idea-ukraine.org/>.
18. Система дистанційного навчання “MOODLE” СНАУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://cdn.sau.sumy.ua/cdn/>.
19. Український лінгвістичний портал “Словники України” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>.